

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Uredništvo "Slovenskega Gospodarja" v Mariboru. — List se dopušča do odpovedi. — Udje "Kotliškega tiskovnega društva" dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni list stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, sprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petčrtve za enkrat 18 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 12 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku "Mala naznanila" stane beseda 5 vin. Parte in zabavne vsake petčrtve 24 vin., izjave in Poslano 36 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprete reklamacije so poštne proste.

V važnem trenutku.

Vsi vemo in čutimo, da stojimo na avstrijskem jugu pred važnimi dogodki. Z ozirom na ta položaj je načelnik Hrvatsko-slovenskega kluba dr. Korošec zadnje nedelje dne 25. aprila v St. Pavlu pri Prebolu pred slovensko mladino govoril med drugim tudi to-le:

Vkljub vsem sovražnikom, ki nas hočejo bodisi s sumničenjem, ogovarjanjem, preganjanjem, bodisi s sladkim prigovarjanjem ali prikritim zbadanjem zavabiti na druga pota, stojmo nepremakljivo na avstrijskem domoljubnem stališču! Kakor se je treba držati verskih načel, kakor je treba zvesti ostati svojemu materinemu jeziku, tako nam je treba tudi nemajane zvestobe do cesarja in Avstrije. Ako hočemo imeti trdna tla pod nogami, potem ni dovolj samo zvestoba veri in narodu, ampak tudi državi. Razločujmo vlado in državo! Naše stališče napram vladi je lahko različno, proti državi mora biti vedno isto: stališče zvestobe in udanosti. Ke naši bratje in sestre krvavijo na bojiščih za avstrijskega cesarja in avstrijsko državo, bilo bi grdo izdajstvo na njihovem čustvovanju, ako bi drugače govorili in mislili. Da so naše organizacije bile vedno tudi na domoljubnem stališču, s tem se je slovenskemu narodu že neizmerno veliko koristilo. Marsikatero zlo, ki bi nas bilo sicer obiskalo, je šlo mimo nas. Toda sedaj ne smemo in ne moremo odkrito govoriti, a prišel be čas, ko bomo lahko tudi to dokazali.

Toda naša naloga se ni izvršena. Ker je na svetu vse mogoče, ni izključeno, da bo sovražnik skušal stegniti svojo roko tudi po slovenski zemlji in takrat bo nam štajerskim Slovencem dana velika naloga, da govorimo pred celim svetom, da je Avstrija edina država, v kateri vidimo zasiguran svoj narodni in verski obstoj in da ne sme ne en Slovenec, ne ena

ped zemlje biti drugod, nego v državi Habsburžanov, v naši Avstriji. Slovenska mladina, naša pota so bila vedno jasna in poštena, zato smo imeli toliko uspehov. Od svojih ciljev se ne odmaknimo niti za ped, tudi v težkih in viharinih časih ne! Slovenski stvari bomo na tej poti neizmerno veliko koristili. Zato ni odveč, ako danes povdarjamo: Mi hočemo ostati katoliki, Slovenci, Avstrijci!

Slike iz vojne. Generali se odkrivajo pred slovenskimi junaki.

Vincenc Polak, doma iz ormoške okolice, stražmojster pri oddelku strojnih pušk 5. dragonskega polka, piše svojemu bratu Ljudoviku s severnega bojišča naslednje pismo. V. Polak je bil že odlikovan s srebrno kolajno. Pismo se glasi:

Rusko-Poljsko, 22. marca.

Dragi brat! Hvala za Tvoje karte. Cigarete so bile dobre, še boljše pa "tropic". Jaz sem zmiraj v stréljskih jarkih. Ne gre mi preslabo. Vreme je lepo, a kaj mi pomaga, ko ne smem glave ven pokazati, ker me Rusi takoj pozdravijo z krogli. Tudi mi je tako sprejemamo. Komaj pridem do tega, da svojo obljubo izpolnim. Tukaj Ti poročam izmed mnogih en slučaj iz mojega sedanjega stanja. Kakor je v resnici v vojski, Ti seveda ne morem popisati, ker se da to le izkusiti. Ako pridem kdaj srečno domov, Ti bom še vse bolj natanko razložil.

Bilo je koncem mesca novembra. Naša divizija je bila v rezervi in stali smo v nekem gozdu. Naenkrat pride povelje "Naprej!" Pridemo kakih 300 korakov iz gozda proti zapuščeni pivovarni, ko dobimo precejšnje število šrapnelov in granat v pozdrav. Poveljnik našega oddelka strojnih pušk ne meneč se za železni dež, jaha v bližnjo kakih 400 korakov oddaljene vas in mi mu posamezno sledimo. Med potom u-

dari granata par korakov od nas v zemljo. Vsak je dobil pest prsti v obraz. Ko se v vasi v neki hiši snide, udar: granata v hišo. Bog nas je čuval. Seveda je dobil slame in lesa vsak po glavi, a to še za vojaka ni nič. Naš poveljnik, korajžen mož prve vrste, da povelje "strojne puške dol", kar se je tudi bliskoma zgodilo. Konje smo pustili v vasi, mi smo jo pa v največjem dežju krogel peš mahnil na bližnji hrib. Srečno smo prišli do naših prvih vrst, kjer smo takoj pričeli z našim "kšeftom". To je bil pač vroč dan v snegu. Sovražne vrste so bile 1200 do 1400 korakov pred nami. Granat in šrapnelov je kar deževalo. To je trajalo celi dan in celo noč. Vendar smo vse prestali. Nasprotno pa so imeli Rusi cele kupe mrličev. Drugi dan so se vendar umaknili in naša pehota za njimi.

Omenim tudi, da uživamo Slovenci na bojišču splošen sloves, da smo junaki od prvega do zadnjega. Nemški in madžarski generali se odkrivajo pred polki, kjer služijo Slovenci.

Piši mi, kateri naši domačini so padli in ranjeni. Pozdravi! Tvoj Vincenc.

Zvestoba za zvestobo.

"Slovenski Gospodar" posebno pazno zasleduje kretanje in boje naših vrlih slovenskih vojakov-junakov. Njih zmage so naše zmage. Naš list je vedno na razpolago vrlim našim korenjakom, da nam poročajo o svojih doživljajih in junaških činih. "Slov. Gospodar" se je vsled tega našim vojakom močno priljubil, kar svedoči naslednje pismo, ki nam ga je pisal topničar Ljudovik Zerjav, doma od Sv. Marjete ob Pesnici:

Dragi gospod urednik! Prav lepe pozdrave pošiljam Vam in vsem prijateljem "Slovenskega Gospodarja" iz daljnih karpatskih planjav. Pri Vas na Štajerskem že vse zeleni; tukaj pa pokriva gore še debeli sneg, posebno tam, kjer taborimo mi topničarji. Sovražnika so vrgli tukaj naši več kilometrov daleč nazaj, tako, da se gromenje topov tukaj sem ne sliši več.

Z velikim veseljem čitamo vojak "Slov. Gospodarja". Kako željno pričakujemo vsakokrat pošto, ka-

LISTER.

Rezervist Grega.

Po resničnih virih spisal Matko Krevh.

Kmet Rogač se je vračal s kislim obrazom in z nevoljo v srcu s čudnim pismom v žepu domov. Bilo je na god sv. Ane, tisto nedeljo, ko se je razglasila splošna mobilizacija. Velik nemir se je polotil ljudi, ko so zvedeli o čudnem razglasu; slutili so, da ne pomeni nič dobrega. Nekje, morda na cesti, morda v gostilni se je rodila besedica vojska in čez uro je vedel ves okraj, da sega mobilizacija do 42. leta in da je vojska gotova stvar.

Posebno veliko posla je povzročila mobilizacija breškemu županu, kajti njegova občina je bila obsežna in raztresena. Kogar je mogel ujeti, vsak je moral hiteti z pozivnicami od hiše do hiše, da se poziv pravočasno dostavi rezervistom.

Na vse strani je že odposlal sle, le v Zakotje, v tisto dolgočasno sotesko, kjer je samevala Rogačeva zmetija, še nikogar ni poslal in to ga je vznemirjalo, da je jezno zamrmral: "Sent vzemi Zakotje! Ni vredno imena, pa vendar moram še tja nekoga poslati. — Kdo gre v Zakotje?"

S tem vprašanjem se je obrnil do gostov, ki so se zbrali od vseh strani, nekaj iz radovednosti, nekaj zaradi opravkov.

Kar meni daj, ako je važno", oglasil se je Rogač nekje v ozadju. Prignala ga je radovednost, kakor vse druge.

"Tudi prav", je dejal župan pomirjen, "za tvojega hlapca je nekaj".

Rogač se je že preril skozi množico ter se ustavil pred županom.

"Praviš, za mojega hlapca, kaj pa bi bilo takega?"

"I, no, poziv za vojaščino."

"Samo enega hlapca imam, a tisti je bedast."

"Bedast gor, bedast dol! Moja dolžnost je ob-

vestiti vsakega rezervista o mobilizaciji; za drugo se ne menim."

Toda Rogač — grča trmoglava — ni miroval; slo mu je za hlapca, ki ga je rabil pri obilnem delu, in zdaj ga izgubi na tak način! Zato je pil dalje in govoril: "Bedast je, pravim, za nič za vojaščino. Ne kje tiči pomota."

"Pri meni ne", zagodrnjal je župan jezo.

"Saj ne pravim, da pri tebi; v mestu so se zmotili. Kaj bodo z bedakom pri vojaki? Še za strašilo ni."

Župan sicer ni bil posebno razpoložen prerokati se z Rogačem, a ker je to zahtevala njegova županska čast, zato se je ponižal ter potrpežljivo vprašal:

"Ali ni bil tvoj hlapec svoje dni pri vojaki?"

"Bil je, a so ga poslali domov ravno zaradi njegove neumne pameti."

"Mogoče."

"Nič mogoče, res je, kar pravim. Stirinajst dni so ga imeli, potem pa so ga spravili domov."

"Bedast je, jaz vem", pritrdil je nekdo med navzočimi.

"Ako je v resnici bedast, zgodila se je pomota pri oblastih."

"Gotovo je pomota", besedičil je najbližji izmed pričujočih, "Gorenčev je dobil poziv, tisti, ki ima desno nogo lesono, in Božjakov, ki je umrl že pred petimi meseci."

"Vidiš", povzel je župan besedo, pomota je. Prišel ga jutri na kolodvor; v mesto mora, tam ga bodo že preiskali in poslali domov."

Napol nevoljen, napol zadovoljen se je poslovil Rogač in odšel proti domu. Tolažil se je, da mu hlapec kmalu pošljejo nazaj, kljub temu se ni mogel iznebiti skrbi, da mu hlapec morda vendarle vzamejo.

"Grega — vojak — na vojsko — nak, to mi ne gre v glavo." Tako je modroval Rogač in urno ubiral korake po kameniti cesti.

Rogač je imel prav. Grega je bil res nekoliko zasukan, kakor so pravili sosedovi. Telesa je bil ve-

likega, širokih pleč in lopatastih rok, le v glavi, tam notri je veliko manjkalo; in če manjka v glavi, ne pomaga vsa telesna moč, tak človek je in ostane bedast. Kolikor je manjkalo Gregi, ni nihče prav vedel; sodili so ga le po njegovih dejanjih in ta so bila večkrat prav čudna. Rogačevi se spominjajo, da je Grega nekega dne obesil psa za rep, ker je žival zarenčala nad njim in mu precepila hlačnico do kolen. Grega se peav nič ni zmenil za visečega psa in za njegove bolečine; nasprotno, smejal se mu je in strgal korenček pred njim. Še le gospodar je rečil nedolžno žival groznih muk. Pravijo, da tistega dne Grega ni bilo doma; gospodar ga je namreč pregnal s tem, da je pobral najbližji kolec in ga neusmiljeno zabrusil v Gregove bedre.

Proti večeru je prišel skesan in lačen kakor že dolgo ne.

Take in enake je uganjal Rogačev Grega. Ni bil ravno napačen človek; Rogač je ga prav lahko porabil pri delu, dokler ga je nadzoroval sam. Kakor hitro pa mu je prepustil delo samemu sebi, raztopila se je Gregova pamet kakor sneg v spomladnem solncu.

Nekoč je poslal gospodar Grego v mlin pogledat, kako se melje žito. Grega je mahnil po bregu, dospel v mlin in si ogledal natanko, kakor mu je naročil gospodar. Nazaj grede pa ga je zmotil žleb, po katerem je tekla voda na mlinsko kolo. Grega je presedl, da bi ne bilo napačno, ako bi si vodno napravo ogledal nekoliko natančneje. Mudilo se mu ravno ni in pri delu v poletnih vročih dneh ga je rado vtrgalo. Pristopil je k žlebu, nabral s tal debelega kamenja in ga naložil v žleb. Voda ni silila dalje, temveč si poiskala pot čez žleb. Grega je bil vesel, zelo vesel, svoje iznajdbe. S smehljanjem in zadovoljnostjo je opazoval peneč se curek vode, ki se je drobil na kamenju v tisočeri svetlih kapljicah. Čim več kamenja in prsti je naložil trapasti Grega v žleb, tem večji je bil curek in tem manj je je teklo po žlebu na mlinsko kolo, ki se je že davno ustavilo, češ, saj se nikamor ne mudi, ako mi vode ne dajo. (Dalje prihod.)

tera nam prinese tako dragega prijatelja. Vsak pravi: Če mi Bog da, da še pridem domov, si ga tudi jaz naročim. Ni čuda, da je tako naraslo število naročnikov. Tudi jaz ostanem Vaš zvesti naročnik, Žerjav Ljudovik, topničar.

Dvakrat ujet, dvakrat ušel.

Franc Vošner, lovec, piše dne 15. marca svoji sestrični Mariji Vošner pri gospej M. Dobnik v Smartnu pri Slov. Gradcu s severnega bojišča:

Lepo se Ti zahvalim za kartico, katero sem hvala Bogu zdrav in z velikim veseljem sprejel. Zadnjega februarja jutraj nam je šlo slabo; bil sem dvakrat ujet, pa sem dvakrat ušel in tudi vsi drugi, na zadnje sem še pa dva Rusa ujel. Sem si že mislil, da bom moral v Sibirijo ali pa na oni svet, a hvala Bogu sem še ostal zdrav. Slovenski fantje in možje smo krepke nravi in se ne damo tako kmalu pohrustati ne od Rusov, ne od naših narodnih nasprotnikov!

Velikanoč na bojišču

Vojni kurat g. Fr. Zagoršak piše dne 15. aprila svojemu prijatelju v St. Lovrencu na Dr. p.:

Predragi! Velikonočne praznike smo obhajali na bojišču popolnoma priprosto. Božji grob je bil sicer priprost, a zelo lep. Čutil sem se, kakor v majhnem smrečnem gozdiču, v mahu in ovetju pomladanskih rožic pri božjem grobu, kjer sem opravljal brevir. Mirno in tiho je bilo vse. Nobena ptica ni motila grobne tišine gozdiča, žalostno so povešale smreke svoje veje in vejice ter zakrivale truplo Zveličarjevo, nad grobom pa so brlele lučke, gorele sveče pred najsvetejšim zakramentom. Ljudje so prihajali in odhajali, toda bilo je vse drugače kot pri nas.

Bil sem tudi pri vstajenju. Sli smo skupaj z g. kuratom Krenom in Skofičem v korelji pred Najsvetejšim. Bilo je silno lepo. Ljudstva mnogo, mnogo vojakov. Vstajenje je bilo v soboto ob 7. uri zvečer. Kako veselo so peli Alelujo, a vendar ni bilo videti prave radosti na obrazih navzočih, ampak žalost in gorje si bral raz obrazov moleče množice. In nehote ti je prišlo na misel: Kak razloček med letos in lani, med tukaj in doma!

Sli so in minili velikonočni prazniki brez veselja, brez radosti. Dnevi so bili krasni, a kaj nam pomaga, ko pa je le kakih šest kilometrov od nas morila blede žena mlada, cvetoča življenja. Ravno ob praznikih namreč se je streljanje še podvojilo, ker, kakor o Božiču, je sovražnik tudi tokrat napadal z vsemi močmi ter delal z vso silo na to, da bi se polastil naših jarkov. A hvala Bogu, opravil ni ničesar, ampak odnesel le krvave butice. Ničesar jim ni svetega. Čim večji je praznik, tem bolj pritiskajo!

Bil sem tudi v Emausu. Sli sva namreč z g. Krenom v bližnje kopališče, ki pa je seveda zdaj zapuščeno, ter si ogledala krasne vile in lepo kopališče, kraj divno romantičen! Iz tukajšnje Kalvarije je krasen razgled na vse strani, in ker so bili zadnji dnevi velikega tedna res lepi, smo vsi radi malo pogledali v okolico, kolikor nam je dopuščal čas. Kaj se vidi in kako daleč, Ti seveda ne morem pisati in ne smem. Prišlo bi lahko pismo v roke sovražnika, ki bi potem čisto natanko vedel, kje da smo. In kaj bi bilo potem, si lahko sam misliš. Kraj, kjer smo sedaj, je sicer lep, a ima to lastnost, da je popolnoma podoben kotlu, mi vidi mo le nas in nebo. V kraju je majhna cerkvice, kjer mašujem. Sedaj imamo zopet zimo. Je zelo mrzlo.

Polja je tukaj še silno veliko neobdelanega. Sedaj so poverili bolnišnici nalogo, da orjemo in sejemo tukajšnjim kmetom, ubogi bolniki in ranjenci pa vzdihujejo po zdravniški pomoči. Sam ljubim Bog se nas usmili ter nam kmalu pošlji mir na zemljo!

Slovenec-dragonec ujel 4 jaha-joče kozake.

Franc Potrč od Sv. Barbare v Slov. gor., dragonec v Karpatih, ki je od začetka vojske v vojaški službi, piše domačemu g. nadučitelju sledeče:

Pred kratkim sem dobil povelje, pregledovati varnost naše okolice nekje v Karpatih. Zato mi je bila dolžnost, jezdit ob robu nekega hriba in iskati sovražnih čet, oziroma patrulj. Ob poboju nisem nič posebnega opazil, da bi mi bilo treba nujno poročati, zato jo polagoma krenem proti vrhu grebena. Kaj sedaj? Tu namreč zagledam na par sto korakov štiri kozake na konjih. Na mah se odločim, jahati za oblonkom hriba v njih bližino, da jih hipoma iznenadim, presenetim in ujamem ali pa postrelim in premagam. Na mojo veliko srečo me niso opazili in tako sem jim hitro prišel tiho za hrbet, ko so iskali in gledali na naše čete. Zdaj zakričim „roke vrh“, držim napeto puško pred seboj. Kozaki nehote, primorani po tem presenečenju, so roke vsi kvišku vzdignili. Jaz od razburjenja nisem čutil kape na glavi. Hitro jim poberem puške in sablje ter jih ženem s konji vred k svojemu oddelku, kjer sem bil z začudenjem veselo sprejet. Moj ponos je bil tako velik, da bi bil najraje zavriskal. Moj poveljnik me je takoj pohvalil in pozneje sem dobil hrabrostno svetinjo.

Žida je ukanil.

Pionir Josip Volčanšek, doma iz Obreža pri Artičah, nam piše dne 7. aprila s severnega bojišča:

Nekega otožnega dne je dobil prvi vod četrte pionirske stotnije povelje, da odide v neko globoko v Karpatih ležeče mestoce graditi okope. Dali so nam trumo ljudi, kot se bere v evangeliju, ki so govorili vse jezike. Močno je deževalo, da je curljalo od obleke. Po dvadnevni hoji smo dospeli na lice mesta, in sicer lačni in žejni. Zvedavo so nas gledali prebivalci-židje. Ti ljudje tudi sedaj niso pozabili kupčije, to se pravi: Izžeti iz nas poslednji vinar. Tudi k meni pride tak žid, katerega kaftan je gotovo videl Napoleona. Ponujal mi je hleb kruha za malenkostno ceno — 10 kron. Čakaj, abrahamovič, sem si mislil, rad bi me obrisal, jaz bom pa tebe. Rekel sem mu, da imam dovolj kruha, a grozno rad bi pil žganje. Vprašal sem ga, če ga ima. „In še kako dobrega!“, mi je pritrtil. Sledil sem mu v smrdljivi brlog in se zvrnil na star zabojo, kot da mi je za umreti. „Kaj vam je?“ me vpraša. Odgovorim mu zamolklo: „Trebuh me boli.“ Plašno me je gledal in odšel. Kmalu mi prinese liter ruma in ga postavi pred me. Še zmiraj sem čepel na zaboju kot kup nesreče. Zgrabil sem za steklenico in naredil močen požirek. Peklo me je, kot bi ga bil nabil iz peklenškega soda. Nato sem se začel še hujše zvijati. Žid pa je začel opisavati v čudni nemščini, kakšne dobre strani da ima žganje, od katere sloveče firme da je itd. Pa meni ga da, ker me spoštuje, za slepo ceno — 15 kron. Rekel nisem nič, pač pa sem si mislil: čakaj! Zgrabil sem se z obema rokama za trebuh kot rak za korenino, in se vrgel ob tla. Nato sem zavpil: „Kolerio imam!“ Žid je ostrmel, kot da je tresčilo vanj. Zavekal je: Jehova! Udrl je pri vratih na plano in izginil po ulici. Poberem se s tal ter si privoščim tako po ceni kupljene kapljice. Ostanek sem pa odnesel trudnim tovarišem in jim razložil svoj doživljaj. Pozno v noč se je razlegel vesel smeh po bornem hlevu, kjer smo spali.

Pozdravlja Vas Vaš naročnik Josip Volčanšek.

Okoli taborišč krožijo volkovi.

Črnovojnik Karl Klobučar, ki je pridelen kot narednik pri štabu ljubljanskega infanterijskega polka št. 27, vojna pošta B. 307, doma iz Središča, ter se udeležuje vojske s Srbi od začetka septembra l. l., piše 24. marca svoji sestri med drugim sledeče:

Draga sestra! Prejel sem Tvojo dopisnico od 18. t. m. Tudi Janez mi piše iz Gradca. Tvoje pismo v abstenenčnem kuvertu sem seveda tudi dobil, toda ti nauki niso za vojsko. Rad bi poznal onega, ki pri 10 do 15 stopinj mraza odkloni gorak čaj ali kupico dobrega vina in pije mrzlo vodo, ki je po večini inficirana in se sme piti samo kuhana. Mi smo veseli, če dobimo špeh, če bomo in za drag denar bosansko sli-vovko. Torej take kuverte shranj za boljše čase. Kot rojak najznamenitejših vinskih krajev ne bom sovražil nikdar kupico dobrega vina.

Tukaj sedaj uživam krasoto bosanske romanti-ke. Vojaški šotor in pred šotorom gorko ognjišče, bukov panj kot stol in kolena nadomestujejo mizo. V prostih urah hranim ptičke, ki so se prezgodaj preselile iz južnih krajev. Pojo mi vesele pesmice in o-znani-ajo spomlad. Vzlic snegu so dnevi že precej gorki, toda noči tembolj hladne. V višini okrog 1400 metrov pa to tudi ni čudno. Čarobne so te noči v bosanskih gorah. Lepemu dnevu sledi redno mrzla vetrova noč, takrat zgubi tudi priljubljeno cigansko ognjišče privlačno silo in komur pripušča služba, se zgubi pod gorko odejo. Nočnemu viharju sekundira tuljenje volkov, ki krožijo ob naših taboriščih, Morda jih zadržujejo samo številni ognji, da se ne približajo in nam ne postanejo nevarni.

V ostalem precej enolično življenje, če ne upoštevamo raznih presenečenj od strani Srbov. Konec vsemu temu pričakuje vsak posamezni z radostjo in veseljem, da se jim tudi jaz priklopim. Da bi se naše želje le kmalu uresničile! Vsem prav srčne pozdrave Tvoj brat Karl.

Uši nažene na pašo.

Adalbert Kraner, pridelen poljski havbični diviziji 1-3, prvi bateriji, je poslal s severnega bojišča svoji materi, posestnici v St. Lovrencu nad Mariborom, sledeče pismo:

Draga mamica! Kako sem bil potr, ko ste mi pisali, da je brat Albin ranjen ali mrtev. Mislim sem že sam, kaj da mi nič ne piše: res ne vemo, kje nas smrt čaka. Vsako minuto nas lahko zadene. Pa mogoče, ako je v ujetništvu, da še kdaj pride nazaj.

Mi smo sedaj šli v rezervo, nas je druga baterija nadomestila, da dobimo nove topove. Pa ne smete misliti, da smo šli v Budimpešto ali na Dunaj, ampak nekaj kilometrov nazaj. Mestu se pravi „.....“, požgano in porušeno mesto. Tukaj ostanemo mogoče kakšne tri tedne, potem pa hajdi zopet nazaj, kjer se poje smrtna pesem... Imamo silno slabo vreme, zmiraj dežuje in sneži, da je že do pasu blata. Moker sem noč in dan, za posušiti se nimam časa in tudi ne kje.

Ko smo šli iz „.....“ v „.....“, seveda ponoči, je snežilo, da je bilo veselje Imel sem pa smolo! V vasi M. sem mislil jezdit čez vodo, pa norec konjski ni šel noter. Moral sem skočiti raz njega in iti po brvi, konja pa za uzdo peljati. V sredi potoka se konj nečesa ustraši in me potegne v vodo, da sem bil moker kot miš; potem pa zunaj spati, br-r-r, pa vse se pre- stoji, ako je le človek zdrav. Denarja mi ni treba po-

siljati. Saj tako ne jem drugega, kot kavo in mleko, ako kje dobim. Mesa in juhe ne smem jesti, dobim „to hitro“. Zato Vas prosim, da bi mi poslali kot vzorec brez vrednosti močnatega peciva, taka reč tukaj silno ozdravi želodce. Pisali ste mi, če je res, da se že na Ogrskem tepejo in da bo Galicija gotovo ruska. Jaz Vam pa povem, da je Rus nikoli ne bo imel. Je pač tako, ker ima več moštva, zato je nam bolj težko, ga tako kmalu namazati. Na eni strani pa so naš precej daleč na Ruskem. Vrhtega je bilo tukaj veliko izdajstva. Precej izdajalcev smo že obesili. Prosim, pišite mi kmalu. Najsrčneje pozdrave iz ušive Galicije od Vašega Alberta.

Pripis: Tako veselo Veliko noč gotovo niste obhajali kot mi tukaj; streljali smo, da je bilo veselje za nas, za Ruse pa ne. Moskal dobro pozna naše havbice, pravi, da jih ima že zadosti v želodcu. Vsakdanje moje delo je: v jutro pogledam, če so konji siti, potem pa uši past naženem.

Vojaška vila v Karpatih.

Jožef Zuner, narednik pri c. in kr. pešpolku št. 87, 3. stotnije, nam piše dne 16. aprila s severnega bojišča:

Sprejmite vsi bralci „Slov. Gospodarja“ pozdrav, katerega vam pošiljamo s karpatskega hribovja slovenski možje in fantje polka št. 87. Nam gre prav dobro, pomislite kako! Dne 14. aprila je bilo zelo slabo vreme; deževalo je, kakor bi iz škafa zlival, in ravno v tem strašnem vremenu smo se zbrali vsi stari bojni prijatelji v vili „pri starem zlodju“. Dragi bralci! Popisati vam moram, kako zgleda ta vila, drugače bi si mogoče mislili, da je to kaka grajska palača. Naša vila je namreč v zemljo izkopana, kakor pri nas pivnice za vino. Razlika je le ta, da je pri nas vino v pivnicah, tukaj pa teče voda pod nami in nad nami, tako, da se ne more nobeden opijati. Streha je narjena iz malih tramov, s smrekovim vejčjem, zemljo in s strešnim papirjem za silo pokrita. Čeravno je vila močno narejena, pa proti tako strašnemu viharju in nalive, kakoršni so tukaj na Karpatih v navadi, je prav slaba. Dež nam je vseeno teklo po glavi. Marsikateri si je večkrat obrisal svojo moko čelo, kakor da bi mu bilo prav vroče. Sedaj li smo okoli ognja, ki smo ga naredili na sredi te vile. Pa ta ogenj je bil prav slab, ker smo kurili z mokrimi drvami. Kadilo se nam je, da smo kihali, kakor da bi bili duhali tobak. Pri ognju smo imeli moskalski lonček čaja, rum pa smo si samo mislili, ker ga nismo imeli. Čaj nas je tako ogrel, da smo si kar par okroglih slovenskih zapeli. To je tudi slišal naš vrli g. stotnik Kubat. Slovenska pesem ga je tako razveselila, da nas je povabil pred svojo vilo, ki je ravno taka kakor naša. In tudi tam smo mu zapeli več slovenskih pesmi. Podaril nam je vsakemu izvrstno smodko. Slovenska pesem ima tudi naš bojišču isto privlačno moč kot v mili domovini.

Sprejmite, spodnještajski Slovenci, od svojih hrabrih podčastnikov tretje stotnije 87. pešpolka iskrene pozdrave! Narednika Fr. Veber, J. Zuner, četovodja Iv. Pohleven, Al. Rap, Mihael Cater, desetnik Em. Belec. Ne smem pa pozabiti tudi našega vrlega stotniškega trobentača, ki se je posebno pri petju odlikoval. Pozdravljeni!

Morda zadnji „Z Bogom“...

Franc Slavič, četovodja 8. topničarskega polka, doma iz Dobrave pri Krizeveh, piše dne 19. marca svojim domačim s severnega bojišča:

Kakor Vam je znano, ta strašen boj traja že dolgo, dolgo časa. Jako malo nas je, ki smo zdravi ostali tukaj celih sedem mesev. Veliko je že pokopanih, veliko ranjenih in bolnih, ki ležijo po bolnišnicah. Mene sliši sam Bog in Devica Marija, da sem še dosedaj zdrav, čvrst in hraber junak. Tudi mislim, da Vam je že znano, kako se naši vrli Slovenci hrabro bojujejo, posebno 87. pešpolk in naš 8. topničarski polk. Naši se borijo, da je strah in groza. Toda upanja na konec še nimamo. Ni še zadosti prelite krvi, ne počiva še zadosti naših bratov na bojišču. Maščevati se moramo za svoje brate, ter iztrgati našo zemljo iz sovražnikovih rok; zastaviti kri za našega vladarja ter položiti žrtev na oltar domovine. Dosti sem že prestal, a dosti več ne bom mogel, ker se čutim čisto prehlajenega. Zato se poslovim od Vas, ker pri vsakem pisanju si moram misliti, da je morda zadnji „Z Bogom“.

Pod Marijino zastavo.

Alojz Hodnik, topničar, piše iz Karpatov svoji sestri Mariji Hodnik v Smartnu pri Slov. Gradcu:

Pišem Ti par besed, kako mene iz dna srca veseli, da mi pišeš pod Marijino zastavo. Stoterokrat se Ti zahvalim za Tvojo dopisnico, ki je res ganljiva in pretresljiva. Solze so zalile moje oči, ko sem prečital in pomislil, da smo še vsi, ki smo pod Marijino zastavo, zdravi in zadovoljni; ni nam pretamna, ne premrzla noč, z veseljem gremo v boj za vero, dom in za cesarja. Na tisoče sovražnikov v Karpatih leži, ki v imenu Boga in Marije naše granate strle so jim kosti. Preblaga mi sestra! Zaupam v Boga in Marijo, da pridem gotovo še enkrat domov. Tvoj brat A.